

UNDERVISNINGSPLAN FOR FAGET GEOGRAFI

KLASSETRIN MED UNDERVISNING | 4. – 9. klasse

FORMÅL MED UNDERVISNING I FAGET

Formålet med undervisningen i Geografi er at give eleverne en forståelse for de enkelte landes og verdensdeles forskelligheder, set ud fra klima, historie, kultur, samfundsudvikling og økonomiske forhold, og hvordan disse påvirker den globale udvikling i forhold til kulturforståelse, miljøudviklingen, politiske og økonomiske forskelle og ikke mindst muligheder. Eleverne skal opnå en forståelse for, hvordan man kan bygge bro og udnytte forskellighederne i verden positivt i forhold til løsninger for fælles problemstillinger, her tænkes især på klima og økonomiske uligheder set ud fra FN's verdensmål.

Der arbejdes med forståelsen for, hvordan geografien hænger sammen med menneskets liv, kultur, arbejde og samfundsudvikling. Geografiundervisningen griber ofte ind i andre fagområder som fx historie, samfundsfag, geologi, meteorologi, religion, astronomi og biologi. Ressourcefordeling, verdensordenen, økonomi, og politiske konsekvenser af disse er en naturlig del af undervisningen.

Formålet er endvidere, at eleverne opnår en forståelse for betydningen af miljø på menneskets udvikling, men også, hvordan mennesket påvirker naturen. En forståelse for, at det enkelte land er en del af den globale udvikling på godt og ondt. I geografiundervisningen tages der udgangspunkt i nærmiljøet, for derefter at bevæge sig fra det kendte og ud i verden i et tempo, som hænger sammen med de enkelte klassetrin.

FAGETS KOMPETENCEOMRÅDER OG SLUTMÅL

Kompetenceområde	Slutmål efter 9. klasse
Undersøgelse (U)	Slutmålet er, at eleven kan: <ul style="list-style-type: none"> • designe, gennemføre og evaluere undersøgelser i geografi.
Modellering (M)	Slutmålet er, at eleven kan: <ul style="list-style-type: none"> • anvende og vurdere modeller i geografi.
Perspektivering (P)	Slutmålet er, at eleven kan: <ul style="list-style-type: none"> • perspektivere geografi til omverdenen og relatere indholdet i faget til udvikling af naturvidenskabelige erkendelse.
Kommunikation (K)	Slutmålet er, at eleven kan: <ul style="list-style-type: none"> • kommunikere om naturfaglige forhold med geografi.

FAGETS UDVIKLING OG KOMPETENCEMÅL

Klasse	Indhold og fokus	Kompetence- område	Delmål
4. klasse			
	<p>For bedst muligt at give eleverne bevidstheden om deres nære omgivelser tages der som en start fat på Danmarks geografi (U).</p> <p>I sammenhæng med historieundervisningen bliver delområder af Danmark skildret, og elevens eget første Danmarkskort tegnes, males eller modelleres. (M)</p> <p>Eleverne kan med fordel fordybe sig i mere detaljeret korttegning af udvalgte byer, øer eller egen by (P, K).</p>	<p>Undersøgelse (U)</p> <p>Modellering (M)</p> <p>Perspektivering (P)</p> <p>Kommunikation (K)</p>	<p>Eleven kan...</p> <ul style="list-style-type: none"> • kende til enkle principper for korttegning. <p>Eleven kan...</p> <ul style="list-style-type: none"> • kende til Danmarkskortet med større byer og øer mm. <p>Eleven kan...</p> <ul style="list-style-type: none"> • forstå typiske landskabsformer som grundlag for forskellige erhverv før og nu. <p>Eleven kan...</p> <ul style="list-style-type: none"> • tegne enkle kort.
5. klasse			
	<p>Det foregående års arbejde med Danmarks geografi bliver nu udvidet til Skandinavien. Det gøres til en central del af undervisningen, at eleverne behersker at skildre de topografiske forskelle i korttegningen, eksempelvis de norske bjerge set i forhold til Danmark (U, M).</p> <p>Til dette tilføjes et fokusområde, fx en skildring af et folkefærds nødvendighed for levemåder og energiudbytte af jordens ressourcer. Dette sætter elevernes eget liv i perspektiv til de nærliggende lande, deres folk og traditioner (P, K).</p>	<p>Undersøgelse (U)</p> <p>Modellering (M)</p> <p>Perspektivering (P)</p> <p>Kommunikation (K)</p>	<p>Eleven kan...</p> <ul style="list-style-type: none"> • genkende de nordiske landes omrids på et kort. <p>Eleven kan...</p> <ul style="list-style-type: none"> • kende til havstrømmenes indvirkning på et lands klima. <p>Eleven kan...</p> <ul style="list-style-type: none"> • forstå lokalbefolkningens levevilkår og samfundsudvikling. <p>Eleven kan...</p>

		<ul style="list-style-type: none"> • samtale om vores og vores nabolandes naturgivne forudsætninger for udvikling af erhverv og samfund.
6. klasse		
<p>Som en naturlig udvikling af undervisningen bliver det centrale emne for undervisningen nu Europa og dets geografi. Det tætte samarbejde med historieundervisningen giver muligheder for at skabe et helhedsbillede af verden både naturvidenskabeligt og kulturhistorisk (U).</p> <p>Det tilstræbes at give eleverne en oplevelse af polariteten i kontinentets opdeling. Enkelte landes forskelligheder i forhold til landskaberne, bjergkæder, vulkaner, floder, vidder, hedeområder, øer og halvøer. Til denne skildring må landbrug, ressourcebrug, traditioner og kulturforståelse også indgå som en selvfølgelig del af fortællingerne og læsestoffet (M).</p> <p>En introduktion til meteorologi og jordens klimazoner bliver også gennemgået på dette klassetrin. Plantebælterne, inddeling af jordens havområder set i forhold til frontsystemer og vejrfænomener som typer af skyer, lavtryk og højtryk som skabes ud af dette, bliver illustreret og undersøgt (P, K).</p>	Undersøgelse (U)	<p>Eleven kan...</p> <ul style="list-style-type: none"> • rykke sig løs fra de hjemlige forhold og forbinde sig med fremmede geografiske forhold og verdensdele.
	Modellering (M)	<p>Eleven kan...</p> <ul style="list-style-type: none"> • kende til zonegeografien, hvor hovedvægten bliver lagt på modsætningen mellem varme og kulde.
	Perspektivering (P)	<p>Eleven kan...</p> <ul style="list-style-type: none"> • have en oplevelse af de klimatiske betingelser for planteliv, dyreliv og menneskets livsbetingelser, bl.a. gennem billedlige skildringer af jægere, nomader eller fastboende folkeslag.
	Kommunikation (K)	<p>Eleven kan...</p> <ul style="list-style-type: none"> • samtale om Europas geografi, herunder lande, hovedstæder og bjerge med dets mangfoldige forskelle, men også have et billede og en forståelse for den europæiske helhed, som ikke længere er spaltet i to eller flere politiske dele.
7. klasse		
<p>Den stadig tætte forbindelse med historieundervisningen giver på dette klassetrin anledning til, at eleverne nu får kendskab til hele Jorden og dens verdensdele. Tegning og genkendelse af verdens forskellige kontinenter skal tillægges elevernes</p>	Undersøgelse (U)	<p>Eleven kan...</p> <ul style="list-style-type: none"> • kende alle Jordens verdensdele og havene, som adskiller dem.
	Modellering	Eleven kan...

<p>iagttagelsesevne og udvide deres kendskab til Jordens dele og helhed (U).</p> <p>Korttegning, modellering eller på andre måder skildring af kort vælges som en fremstillende del af undervisningen. Igen foretrækkes det, at eleverne viser, at de kan beherske topografiske forskelle og hav- og landområdernes opdeling af hinanden (M).</p> <p>En særlig kultur kan få en plads i undervisningsperioden, hvor et folkefærd kan blive skildret og lægges som grund for et fordybelsesemne. Eleverne får herigennem en oplevelse af, hvordan gamle traditioner, stammefolk eller lignende har levet og sat deres præg på den nuværende kultur og natur i det givne land. Mere selvstændige opgaver giver eleverne mulighed for selv at fordybe sig i det valgte land, folkefærd eller kulturtradition – der opfordres til, at eleverne øver sig i at fremlægge disse opgaver for hinanden (P, K).</p>	(M)	<ul style="list-style-type: none"> • kende og tegne omridset af kontinenterne og bruge dem som en nøgle til forståelse af de forskellige kontinenters egenart.
	Perspektivering (P)	<p>Eleven kan...</p> <ul style="list-style-type: none"> • fordybe sig i enkelte udvalgte kulturer, og skildre hvordan et bestemt land eller kulturområde hænger sammen med naturforholdene.
	Kommunikation (K)	<p>Eleven kan...</p> <ul style="list-style-type: none"> • stifte bekendtskab med andre lande ved at bruge opslagsværker og i opgaver eller på anden måde lægge arbejdet frem for de øvrige elever.
8. klasse		
<p>Den nære tilknytning til historieundervisningen spores mere og mere. Den nyere tids historie føres over i en omtale af Amerika i geografiundervisningen. Fx gennemgås Latinamerika, hvori den gamle Inkakultur helt naturligt kommer ind. Næringsveje, klimaforhold og økonomiske muligheder må betragtes i relation til de øvrige landes muligheder (U, P).</p> <p>Verdensdelene studeres ud fra samspillet mellem natur og kultur og den påvirkning, geografi og klima har haft på udviklingen af handel og produktion (U).</p> <p>I forbindelse med denne periode laver eleverne forsøg, undersøgelser og observationer enten enkeltvis eller som klasseforsøg, ligesom daglige aflæsninger af en vejstation og</p>	Undersøgelse (U)	<p>Eleven kan...</p> <ul style="list-style-type: none"> • beskrive jordens inddeling i klimazoner og plantebælter. • beskrive det globale vandkredsløb. • placere de væsentlige elementer i det globale vindsystem på verdenskortet. • beskrive fordelingen af bjerge, dybe oceangrave, vulkaner og jordskælv på Jorden. • kende til befolkningens og befolknings-tilvækstens globale fordeling. • kende til fordelingen af verdens storbyer. • kende til fordelingen af rige og fattige regioner i verden.
	Modellering	Eleven kan...

<p>fremstillinger af vejrets udvikling i forskellige modeller som grafer, diagrammer og tabeller er en del af undervisningen (M).</p> <p>I forbindelse med årets lejtur repeteres relevante dele af den tidligere givne geografiundervisning, ligesom der lægges ny grund og iagttagelser for den følgende geologiundervisning på næste klasstrin. Generelt perspektiveres til det, der erfares i naturen (P).</p> <p>Der samtales om klimakrise, skrives opgaver, og fremlægges i grupper. Der lægges vægt på geografifagligt sprog (K).</p>	(M)	<ul style="list-style-type: none"> • give eksempler på sammenhænge mellem pladetektonik og bjergkædedannelse, vulkanisme og jordskælv. • kende til naturlige klimasvingninger og samfundets påvirkning af jordens klima. • kende til dannelsen af istidslandskabet i Danmark. • give eksempler på, at forskellige dyrkningsmønstre er afhængige af og har indflydelse på de givne naturforhold. • kende til grundvandsdannelse og dens betydning for forekomsten af rent drikkevand.
	Perspektivering (P)	<p>Eleven kan...</p> <ul style="list-style-type: none"> • kende til byvækst og byers opbygning og funktioner. • kende til befolkningsudvikling. • sammenligne egne levevilkår med levevilkår i fattige lande. • kende til eksempler på konflikter, der kan skyldes grænsedragning, befolkningsminoriteter, adgang til vand og andre ressourcer. • kende til politiske, militære og økonomiske samarbejder mellem lande og deres rolle i forbindelse med konfliktløsning. • kende til miljømæssige konsekvenser af råstofudnyttelse og produktion knyttet hertil. • kende konsekvenser af samfundets forbrugsmønstre for natur og miljø.
	Kommunikation (K)	<p>Eleven kan...</p> <ul style="list-style-type: none"> • beskrive levevilkår i forskellige regioner ved hjælp af geografiske kilder og hjælpemidler.

		<ul style="list-style-type: none"> • anvende kortet som et væsentligt arbejdsredskab til at søge viden om og svar på geografiske spørgsmål. • kende til principper for korttegning, også de første kort i historien, og fremstille egne kort i tegning og malning. • kende verdensdele, lande, byer m.m. på kort og globus. • foretage enkle geografiske undersøgelser, herunder vejrobservationer i lokalområdet og på ekskursioner.
9. klasse		
<p>I 9. klasse arbejdes med jordens geologiske strukturer og processer samt landskabsdannende processer. Geologifagets grundlæggelse og udvikling belyses ved gennemgang af en række biografier og personernes betydning for det foranderlige verdensbillede. Pladetektonikken uddybes og ses i et historisk forløb, og vulkandannelse, jordskælv, tsunamier belyses (U).</p> <p>Der undervises i udviklingen af seismografen og varslingsmulighederne før en katastrofe, og dette kædes sammen med den større forståelse for Jordens geologiske processer og sammensætning. Der arbejdes med figurer, film og tegninger. Undervisningen konkretiseres i eksempler på, hvordan landskaber formes og ændres gennem tiden, nogle gange pludseligt, andre gange umærkeligt, men vedvarende over millioner af år. Der arbejdes her med en forståelse af de kræfter, der har formet kontinenterne, gletsjernes spor i landskabet og den vedvarende erosion og aflejring, der foregår hver eneste dag (M).</p> <p>Det historiske perspektiv undersøges, og jordens geologiske processer sættes i perspektiv i forhold til klimakrisen (P). I den</p>	<p>Undersøgelse (U)</p> <p>Modellering (M)</p>	<p>Eleven kan...</p> <ul style="list-style-type: none"> • kende verdensdele, lande, byer m.m. på kort og globus, herunder navne på væsentlige lokaliteter og deres placering. • analysere og forklare, hvordan og hvorfor mennesker har bosat sig forskellige steder på jordkloden. • vise og beskrive vigtige mineraler og bjergarter. • se og forstå kemisk, mekanisk og organisk forvitring, gerne ude i naturen. • kende store bjergkædefoldninger i jordens historie, herunder Alperne, Kaukasus, Himalaya, Rocky Mountains og Andesbjergene. • redegøre for det internationale nødhjælpsarbejde i forbindelse med naturkatastrofer. <p>Eleven kan...</p> <ul style="list-style-type: none"> • forklare både pludselige og langsigtede geologiske ændringer forskellige steder på jorden.

forbindelse sættes der fokus på, at der kommunikeres om naturfaglige forhold med brug af geografifagligt sprog (K).		<ul style="list-style-type: none"> • anvende viden om klima og klimasvingninger til forklaring af vejr og vejrændringer. • anvende viden om landskab, klima, jordbund (geologi) og vand til forståelse af de forskellige måder, mennesker bor på rundt om i verden.
	Perspektivering (P)	<p>Eleven kan...</p> <ul style="list-style-type: none"> • forstå sammenhængen mellem byers vækst og befolkningsudviklingen og dens konsekvenser i forskellige regioner. • perspektivere forskellige kulturers levevis og værdier til værdier og normer i eget samfund. • forholde sig til de miljømæssige konsekvenser af samfundets forbrugsmønstre og udnyttelse af naturgrundlaget. • sætte de forskellige naturgeografiske mønstre ind i større sammenhænge.
	Kommunikation (K)	<p>Eleven kan...</p> <ul style="list-style-type: none"> • se og forstå Jorden i sin helhed, geografisk, klimatisk og med plante- og dyreliv. • bruge kendskab til verdensdele, lande, byer m.m. i analysearbejde af kort og globus. • begrunde forskellige levevilkår og problemstillinger i forskellige dele af verden ved hjælp af geografiske kilder og hjælpemidler. • indsamle og bearbejde relevante geografiske oplysninger samt fremstille grafiske afbildninger.